

§ 34 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2013-2015

SVEN ESPLUND:

Ordförande, biskopar, ledamöter och åhörare! Jag talar för utskottet och yrkar bifall till Budgetutskottets förslag. Utskottets förslag skiljer sig från kyrkostyrelsens förslag avseende planeringsramarna för 2014 och 2015 som i utskottets förslag är 100 miljoner kronor högre vardera åren beroende på att riktade församlingsbidrag avsatts 2014 och 2015 att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering. Utskottet har även i år en samsyn med kyrkostyrelsen i de stora frågorna om verksamhetsinriktning och ekonomiska ramar. Utskottet är mycket positivt inställt till den samverkan som nu pågår inom Svenska kyrkan i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering. Det är utskottets uppfattning att tidigare beslut om riktat församlingsbidrag för 2011 och 2012 har varit en viktig faktor för att få till stånd denna samverkan. Behovet av omställning och effektivisering är fortfarande stort och vi bedömer att det kommer att behöva pågå under flera år till framtid. Därför välkomna utskottet att kyrkostyrelsen i sitt förslag till kostnadsram för 2013 avsatt ytterligare 100 miljoner kronor i riktat församlingsbidrag. Det är ännu lite tidigt att utvärdera effekten av det riktade församlingsbidraget, men till nästa års beslut om ekonomiska ramar förväntar sig Budgetutskottet att kyrkostyrelsen redovisar ett tydligt underlag om hur den ser på en eventuell förlängning eller förändring av det riktade församlingsbidraget och hur den nationella nivån kan svara upp mot den efterfrågan som skapas. I väntan på ett sådant underlag föreslår Budgetutskottet att 100 miljoner kronor avsätts i planeringsramarna för 2014 och 2015. Mot bakgrund av det sagda ställer sig Budgetutskottet bakom kyrkostyrelsens förslag till inriktning för verksamheten för nationell nivå för 2013-2015 men föreslår en vidgad planeringsram med 100 miljoner kronor för vardera 2014 och 2015. Utskottet föreslår även att motionerna 2012:30 punkt 1 och 2012:30 punkt 2 samt 2012:59 punkt 1 och 2012:50 punkt 2 avslås. Den första motionen 2012:30 så var den uppe med i huvudsak samma inriktning föregående år och utskottet står kvar vid den uppfattning vi hade redan förra året och noterar att ekonomiskt stöd och stöd för att till exempel genomföra teologiska utbildningar och fortbildningsinsatser för ledare och medarbetare i kyrkan redan är en del av den ordinarie verksamheten och uppgår årligen till drygt 4 miljoner kronor av stödet för utbildning och fortbildning till drygt 19 miljoner kronor. Därutöver anslås cirka 170 miljoner kronor till särskilda insatser som kyrkorna arbetar med kring utveckling, bistånd, diakoni, hälsovård, utbildning och mänskliga rättigheter m.m. När det gäller den andra motionen 2012:59 Strategi för Svenska kyrkans undervisning i alla åldrar ser vi att det i kyrkostyrelsens skrivelse framgår att forskningen i huvudsak kommer att inriktas på tre områden, Kyrkans identiteter, Religionsmöte och Religionsdidaktik. Kyrkostyrelsen har alltså inte uttryckligen uteslutit någon annan forskning och motionären föreslår att forskningens huvudsakliga inriktning kompletteras med ett fjärde område, Religionsbeteendevetenskap. I likhet med Kyrkolivsutskottet är Budgetutskottet inte främmande för att forskning på nationell nivå kan omfatta sådan forskning som motionären föreslår. Man anser att den ryms inom givna ramar.

ERIK SJÖSTRAND:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag vill börja med att yrka bifall reservationen av Jösta Claesson m.fl. Reservationens förslag som går i linje med kyrkostyrelsens förslag innebär att vi i dag inte utlovar 100 miljoner kronor ytterligare i riktat

församlingsbidrag vardera för åren 2014 och 2015. Riktat församlingsbidrag som vi här har pratat om många gånger har så vitt jag kan bedöma bidragit till en positiv utveckling kring samverkan kring framför allt administrativa stödsystem. Om detta är vi i utskottet överens. Kyrkostyrelsen har också beslutat att pengarna kan fortsatt rekvireras under ett par för att det arbete som har kommit igång men som ännu inte har kunnat få kostnaderna täckta ska kunna få detta. Pengar finns fortfarande och kan rekvireras framöver. Utskottet skriver att det ännu är för tidigt att utvärdera effekten av det riktade församlingsbidraget men att till nästa års beslut om ekonomiska ramar förväntar sig Budgetutskottet att kyrkostyrelsen redovisar ett tydligt underlag om hur man ser på en eventuell förlängning. Det underlaget har vi inte i dag. Frågorna hopar sig. Behövs det över huvud taget ytterligare ekonomiska resurser? Hur mycket extra pengar behövs? Till vad behövs pengarna? På vilka nivåer behövs resurserna? Det är obesvarade frågor, frågor som vi i dag inte har något svar på. Det är också frågor som jag skulle behöva ha besvarade eller önska ha besvarade för att kunna fatta ett klokt beslut i den här frågan om att avsätta 200 miljoner kronor extra. Låt oss därför göra saker i rätt ordning. Ta fram underlagen först och besluta sedan om den ekonomiska tilldelningen om det behövs. Låt kyrkostyrelsen göra en ordentlig beredning av frågan om det finns fortsatt behov av ekonomiskt stöd för de här frågorna som inte ryms inom den ordinarie ramen. Låt kyrkostyrelsen då återkomma till kyrkomötet.

Bifall till reservationen.

CARL-ERIC GABRIELSSON:

Ordförande, ledamöter! Det har funnits en stor uppslutning kring det här förslaget till budget och verksamhet och ekonomi för de kommande åren. Jag ska ägna mig lite åt riktat församlingsbidrag. Förslaget är 100 miljoner kronor och jag välkomnar det. Jag har sett exempel på hur bra det fungerar ute i pastoraten. Eftersom jag kommer från ett litet pastorat är vi beroende av stöttning och information och om goda idéer och utbildning osv. Detta är bra om det fortsätter. Därför har jag också ställt mig bakom det här förslaget att förlänga detta med ytterligare 100 miljoner kronor två år framåt. Det är ju upptaget i ramarna och jag är medveten om att det behövs en utvärdering i avvaktan på det beslutet. Men jag ser ju behovet i de små pastoraten framför allt och väljer vi nu den här linjen att som strukturutredningens förslag innebär att ha kvar de små pastoraten, de små församlingarna osv. då behöver vi också titta på administrationen. Det finns en hel del att göra, samordning, gemensamma idéer osv. Jag ser alltså fram emot att detta kommer att fortsätta.

Det andra förslaget jag vill lyfta upp är det här med kyrkoantikvarisk ersättning. Det är ju så att det finns ett stort behov av underhåll och renovering av alla våra kyrkor och vi har många. På en hel del ställen är vi få kyrkotillhöriga som ska bära den bördan av ett stort underhåll. Det är inte alltid säkert att den kyrkoantikvariska ersättningen kommer upp i de procentsatser så att det egna pastoratet kan bära den egna andelen av kostnaderna. Jag vill för min del uppmana och hoppas att kyrkostyrelsen fortsätter det arbetet med att ge ut anvisningar och ta diskussion om att kunna höja anslaget till de ekonomiskt svaga pastoraten så vi inte tappar det stora ansvaret vi har för våra kyrkobyggnader, och att det också sker en framförhållning som är lite större. Det har skett en förbättring, det är helt klart. Jag önskar bara att det blir en fortsatt förbättring och jag yrkar bifall till förslaget.

BERTIL MURRAY:

Ordförande och alla närvarande! Jag yrkar bifall till motion 2012:30 punkt 1 och 2 och det är vad det här anförandet handlar om. Nu hoppar vi väldigt mellan ärendena här men det får bli så. Ett par av oss motionärer 2011 inlämnade en motion med rubriken En utjämning ska ske, där vi föreslog att en del av den nationella nivåns överskott skulle ges till andra kyrkor. Utskottet avvisade motionen den gången med motiveringen, att Budgetutskottet kände sympati för motionärernas intention att stödja systerkyrkor i en svår situation men motsätter sig en ordning som skulle innebära att göra dem beroende av den nationella nivåns årliga ekonomiska resultat. Eftersom utskottet uttryckte sympati för själva frågan men invände mot formen för den, har vi återkommit i år med en ny motion där vi har tagit lärdom av utskottets synpunkter på formen för den. Istället för att ta och ge årliga bidrag menar vi att man skulle bygga upp en solidaritetsfond ur vilken Svenska kyrkan skulle ge bidrag. Budgetutskottet upprepar i sin motivering nu precis samma motivering som förra året. Man säger att man motsätter sig en ordning som skulle innebära att ekonomiskt utsatta kyrkor blir beroende av Svenska kyrkans årliga resultat. Det är lite synd att man inte har tänkt ett steg till, därför att en fond är precis det omvända, det leder till att man inte är beroende av varje års utfall utan man bygger upp någonting på sikt. Även om det här avslås igen i år, vilket är sannolikt, tycker jag att den frågan ska hållas levande. Vi har från Uppsala stift tolv års erfarenhet av att bygga upp en solidaritetsfond på det sättet, och det handlar om den s.k. Zimbabwefonden. Jag är fullständigt övertygad om att man skulle kunna tänka i likartade banor också på nationell nivå och i synnerhet på det sättet ta vara på de år som vi genererar ett stort överskott och kunna sätta det i ett stöd också till andra kyrkor. Jag tror att det finns anledning att återkomma i den här frågan.

CARIN ÅBLAD LUNDSTRÖM:

Ordförande, kolleger i kyrkomötet, biskopar, åhörare! Jag vill tacka Budgetutskottet för den välvilliga beredningen av motion 2012:59 och kransen. I motionen föreslår jag religionspsykologisk eller religionsbeteendevetenskaplig forskning som ett komplement till de av kyrkostyrelsen angivna forskningsperspektiven. Jag föreslår religionsbeteendevetenskaplig forskning eftersom att särskilt religionspsykologin studerar individers religiösa erfarenheter. Det är viktigt för den tid som agerar i nu. Jag föreslår också i motionen att vi ska använda en modell, en framgångsrik metod för trosupplärning som är från den Norska kyrkan. Min motion handlar om att lära av Norska kyrkans modell. Min motion handlar inte om att kopiera Norska kyrkans modell för ett trosupplärningsprogram. Jag vill framhålla det vetenskapliga perspektivet för att säkerställa och utveckla programmet för lärande. Man har visat i den Norska kyrkans modell att just det där att ha en försöksfas, sedan en evalueringsfas och därefter projektets genomförande som en av framgångsfaktorerna. Jag vill alltså förtydliga att trosupplärningsprogrammet inte är ett vaccin för att rädda den tappade generation som vi tidigare hörde antydningar om eller konstateranden om. Jag tror inte heller att trosupplärningsprogrammet går att kopiera rakt av men jag tror att trosupplärningsprogrammets modell är en väldigt klok väg att följa. Jag menar att Svenska kyrkan kan utveckla den modellen genom att sedan se hur det föll ut i Norska kyrkan och jämföra med Svenska kyrkan. Med min motion pekar jag på det som vetenskapligt belagts i Norska kyrkan och det som betraktas som en framgångsfaktor, det är att ha en försöksfas, en evalueringsfas och sedan en projektfas. Om vi skulle fatta ett sådant

beslut menar jag att vi också tillför en ny fas, en jämförandefas, där vi kan ställa våra resultat bredvid Norska kyrkans och utvecklas vidare gemensamt från det.

Jag yrkar bifall till motion 2012:59 i båda punkterna.

LEVI BERGSTRÖM:

Ordförande! Som talesperson för kyrkostyrelsen vill jag rikta ett tack till Budgetutskottet för betänkandet och den samstämmighet den har med kyrkostyrelsens skrivelse och de positiva synpunkterna på kyrkostyrelsens olika förslag och intentioner. Men på en punkt avviker Budgetutskottet från kyrkostyrelsen och det rör inte budgeten för 2013 utan för 2014 och 2015. Som ni hörde Erik Sjöstrand så avsätter Budgetutskottet 100 miljoner kronor respektive år för 2014 och 2015 ett eventuell riktat församlingsbidrag. Jag upprepar inte Erik Sjöstrands motivering om utvärdering innan man lägger till ett sådant anslag. Alla som sitter här vet hur snabbt de ekonomiska förutsättningarna kan ändras. Det är svårt att förutsäga hur läget är 2014 och ännu svårare året efter. Hur länge består nuläget på arbetsmarknaden? En till synes så liten detalj som ett samtal i en populär tv-serie bidrar till ett märkbart medlemstapp i Svenska kyrkan, när man talar om hur man lätt kan få lite mindre utgifter. Vad kommer den nya strukturen att innebära på lokal nivå ur ekonomisk synvinkel, om vi beslutar enligt Organisationsutskottets förslag om strukturutredningen? Är det bättre eller sämre att nationell nivå bekostar stora delar av gemensamma system? Jag menar att det är bäst att hålla frågan öppen om ett riktat församlingsbidrag till i juni nästa år, då kyrkostyrelsen ska lämna ett förslag för 2014 och 2015. Då har vi kanske ett något bättre underlag och det är lättare att lägga till ett anslag än att ta bort. Om ett eventuellt riktat församlingsbidrag är församlingarna lika osäkra och ur planeringssynpunkt är det förkastligt. Jag yrkar bifall till reservationen som överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag vad avser kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och planering.

BRITT SANDSTRÖM:

Ordförande, presidium, ledamöter, biskopar! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation i Budgetutskottet och det innebär bifall till kyrkostyrelsens förslag när det gäller planeringsramarna för åren 2014 och 2015.

I utskottet har vi uppfattat att det riktade församlingsbidraget hittills har varit av godo för både samverkan och för nödvändiga effektiviseringar. Därför bifaller vi utskottets förslag till ram för 2013 så att de projekt som har startat också får möjlighet att fullföljas. När det gäller planeringsramarna för 2014 och 2015 så saknar vi dess värre, precis som Levi Bergström och Erik Sjöstrand tidigare har framhållit, beslutsunderlag. Vi saknar beslutsunderlag i form av en tydlig analys av såväl behov framåt som ekonomiskt utrymme, och att mot bakgrund av detta låsa fast ytterligare totalt 200 miljoner kronor i riktat församlingsbidrag anser vi vara för tidigt.

I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag.

INGER GUSTAFSSON:

Ordförande, biskopar, ledamöter och några åhörare! Jag vill inledningsvis också yrka bifall till Budgetutskottets förslag till beslut och jag gör det på samtliga punkter. Jag vill instämma i utskottets ordförande Sven Esplunds skrivning om varför vi vill fatta de beslut som vi föreslår. Det är inte minst de punkterna som de senaste talarna har diskuterat, det är alltså planeringsramarna för 2014 och 2015, så vi tyckte att det var viktigt att vi redan nu anger en färdriktning, att vi talar om för stiftet och församlingarna att det behövs riktade församlingsbidrag, vi

behöver fortsätta på den inslagna vägen. Det är viktigt att vi kommer igång, att vi är smörjmedel till församlingarna att gå in i de gemensamma systemen, om de heter GIP eller GAS eller någon annan bokstavskombination som vi kommer att uppfinna i framtiden. I min framtidsbild av Svenska kyrkan har vi många, många levande församlingar men vi har ett mycket litet antal gemensamma administrativa system.

För att den bilden ska kunna förverkligas är det viktigt med riktade församlingsbidrag och jag tillstyrker samtliga utskottets förslag.

LEIF NORDLANDER:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Tack för en relativt positiv behandling av motion 2012:30 som jag yrkar bifall till. Även denna gång, som det sas i utskottet, med krans. Skillnaden mellan denna motion och föregående års motion är att den här mer generell. Problemet är att verkligheten ser annorlunda ut i vår värld, och därför är det viktigt att kransen inte blir till begravning utan en segerkrans för våra systerkyrkor.

En bild ur verkligheten – jag mötte för en tid sedan biskopen i sydöstra stiftet i Sydafrika. Hans längtan var att få viga ytterligare femtio präster för att församlingarna behöver det, men han har varken pengar till att betala de präster han redan har och ännu mindre att rekrytera fler. Då kan man fråga sig, här diskuterar vi att 2014 och 2015 avsätta ytterligare 200 miljoner kronor till något som vi inte riktigt vet. Då funderar jag, var är generositeten i världens rikaste kyrka, som ärkebiskop Wejryd sa vid öppningsceremonin för en dryg månad sedan? Samma situation gäller till stor del för vår systerkyrka i Tanzania. En solidaritetsfond skulle kunna vara betydelsefull för framtiden. Tänk om de här 200 miljonerna kronor istället skulle avsättas dit till välsignelse för Guds rike i världen, till dessa stifts och församlingars välsignelse för framtiden. Motionen om hur vi tar vara på enskilda initiativ, som jag tidigare hade och som också blev avslagen med krans, har uppstått på tredje dagen och jag hoppas att denna motion kan få röna samma öde.

HANS OLOF ANDRÉN:

Herr ordförande! Jag vill yrka bifall till reservationen i det här ärendet. Utskottet skriver ju att det är för tidigt att utvärdera effekterna av det riktade församlingsbidraget men man förväntar sig att kyrkostyrelsen redovisar ett tydligt underlag om hur man ser på en eventuell förlängning av det riktade församlingsbidraget. Med detta som bas föreslår man då 100 miljoner kronor i planeringsram för 2014 och 2015. Det här är väldigt konstigt. Läger man en sådan planeringsram så skapar man naturligtvis en förväntan. Det blir ju väldigt svårt att nästa år backa om utvärderingen visar att det här inte är rätt väg att gå. Ingrid Gustafsson har ju precis bekräftat detta från talarstolen. Det är precis så man ska uppfatta det, att det här är den vägen som vi kommer att gå. Det är oansvarigt att bolla med så stora belopp som 100 miljoner kronor utan något som helst underlag. Tidigare har vi gjort smärtsamma besparingar, till exempel av kansliorganisationen, för att spara betydligt mindre än 100 miljoner kronor. Så här lättsinnigt ska inte kyrkomötet gå till väga när det beslutar om planeringsramar.

Bifall till reservationen.

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD:

Herr ordförande! Jag vill också yrka bifall till Jösta Claesons reservation som också underskrevs av folk från POSK och Frimodig kyrka. Jag tror att vi ska

påminna oss om den grundläggande idén när vi har byggt upp vår organisation, att ansvar och ekonomi ska vara oberoende mellan de olika nivåerna. Just därför att Svenska kyrkan framträder som stift och församlingar är det viktigt att stift och församlingar har sina egna ekonomier, att man inte bygger ett system där man får igenom saker genom att skicka bidrag, att vi inte binder upp oss i ett sådant sammanhang. Nu har det funnits goda skäl för det här riktade församlingsbidraget för att få till stånd administrativa system, men vi måste nu utvärdera och vi måste se vilka behov som finns framöver. Det är lätt att göra sig populär genom att dela ut godis, men vi vinner respekt som kyrkomöte om vi fattar beslut på sakliga grunder. Även om vi har ett buffertkapital så är det ju så med den kossan att man inte kan både mjölka och slakta den – man måste välja.

KARIN LÅNGSTRÖM VINGE:

Ordförande med flera! Jag ansluter mig till Sven Esplund och Inger Gustafsson och yrkar bifall till utskottets förslag med särskild glädje över det riktade församlingsbidraget för ökad samverkan 2014 och 2015. Jag är till vardags präst i Svenska kyrkan i Skövde och vi är med i alla de här olika förkortningarna och jag trasslar dagligen i kyrknätets olika för- och nackdelar och vet ungefär hur man kan tänka sig. Vi behöver den här administrativa samverkan för att kunna frigöra resurser, bland annat för barn- och ungdomsarbetet, och här kommer ju barnkonsekvensanalys in i det hela. Det skulle vara bra att redan nu veta att det här fortsätter, för jag tror inte att vi ute i landet skulle syssla med GIP, GAS och GTP om inte det riktade församlingsbidraget fanns.

SVEN ESPLUND:

Jag börjar med motion 2012:30 om bidrag till våra systerkyrkor. Ni har lagt en motion två år i rad och fått avslag. Varför krångla till det genom att ta vägen över fonder? Arbeta istället för att det arbetas in i budgeten, så höjs nivån där, och man slipper administrera och krångla med detta. Vi får se vad som händer nästa år.

När det gäller riktade församlingsbidrag för 2014 och 2015 är det planeringsram vi talar om. En planeringsram innebär att man har rådrum över detta. Man kan alltså fortsätta enligt den linjen nästa år eller man kan avstå beroende på hur läget har utvecklats. Det är ju också så att även om vi anslår 100 miljoner kronor för 2013 innebär inte det att de här pengarna går ut in blanco till verksamhet på lokal nivå. Det riktade församlingsbidraget är ju uppbyggt på det här projekthanteringssystemet. Inte en krona betalas ut utan att man tydligt visar till vad man ska använda pengarna, hur man går till väga och hur man följer upp detta. Nu har vi lagt en räls. Nästa steg är att det ska vara vagnar på rälsen, det ska vara innehåll i vagnarna och det ska bli ett resultat. Jag talade tidigare om att vi inte hade kunnat göra den slutliga utvärderingen. Nej, det är inte så lätt att veta fulla effekten av trafiken på de här vägarna som byggs upp, möjlighet till samverkan genom det system vi har.

Det låter i vissa anföranden som om det egentligen vore ganska meningslöst att göra treårsbudgetar, som det här kyrkomötet har bestämt att vi ska göra, för det är ju så osäkert. Ja, det är osäkert, men en budget är en budget och den förändras efter de förutsättningar som finns från tid till annan. Det vet våra kyrkoråd ute i landet att ändras förhållandena är det inget fel att säga, ok, nu är läget annorlunda och vi minskar bidraget och vi drar in det osv. Jag tror inte att vi blir bidragsberoende, ärkebiskopen, jag tror att vi kan hantera den här situationen. Framför allt, ärade kyrkomöte, se inte de här pengarna som en kostnad, att vi

lämnar ifrån oss pengar rakt ut i fria luften. Det är en investering i framtiden som ger återbäring.

ERIK SJÖSTRAND:

Ordförande! 300 miljoner kronor har vi avsatt till det här, det måste vi komma ihåg. Det är inte bara de 100 miljoner kronor som nu kommer för 2013 utan 200 miljoner kronor till samma frågor tidigare. I min värld och i kyrkans värld är det mycket pengar, och jag tycker att vi måste ta reda på ordentligt vad som har hänt med de där pengarna. Var behövs det nu pengar? Ingen har sagt att vi ska sluta med den administrativa samverkan bara för att ett riktat församlingsbidrag i framtiden kanske inte kommer att betalas ut. Idén är, som Karin Långström Vinge sa, att vi ger resurser för det övriga församlingsarbetet, men vi vet inte om vi gör det. Det har vi inte tagit reda på. Det är mycket resurser som ska frigöras innan den halva miljard som nu kyrkomötet pratar om kan tecknas in, kan hämtas tillbaka. Vi måste veta vad som ytterligare behövs och vad det kostar och vem ska betala.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 134.